

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

001 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

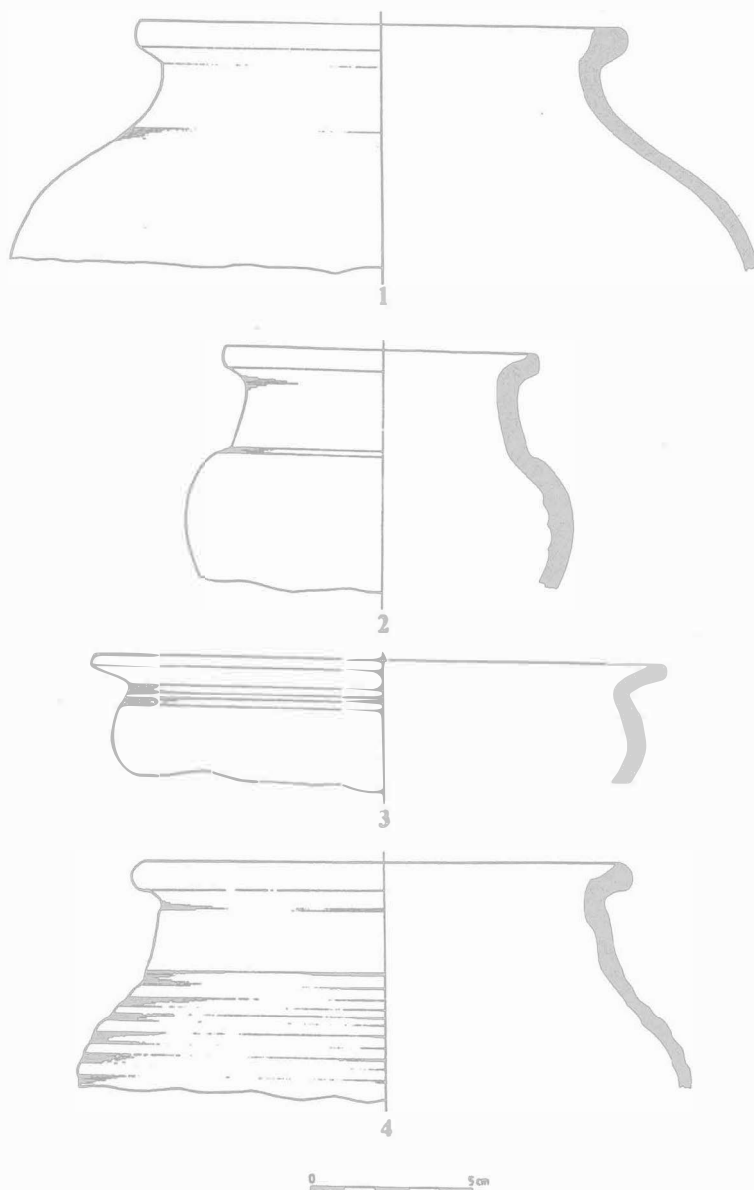
Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Obr. 1:1-4 Cholina 1997. Ukázky keramiky z pece z období stěhování národů (5. století n. l.).

JEDOVNICE (okr. Blansko)

Intravilán obce – Havlíčkově náměstí, parcely č. 447/1 a 447/4-7 na místě domu č. p. 81. Doba římská, středověk, novověk. Sídlištní plocha. Záchraný výzkum.

V září roku 1997 započala výstavba čtyř řadových domů občanské vybavenosti na volné proluce v dolní části severozápadní fronty domů na Havlíčkově náměstí, na místě zbořeného domu č. p. 81 (na Státní mapě 1 : 5 000 – odvozené, listu Blansko 4-2 z roku 1995 jde o plochu vymezenou body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 323,5 : 101; 323 : 96; 329,5 : 90,5 a 333 : 94 mm). Areál stavby je situován v ploché údolní části Jedovnicko-račického prolomu, na nepatrně k JZZ orientované terase nad nivou potoka Veselého žlebu, 464,5 – 465,5 m n. m., půdní podklad tu tvoří hnědé a nivní půdy, překrývající tercierní spodně tortonské písčité slíny. Samotná řadová zástavba zaujala čtyři dílčí parcely č. 447/4-7, vyměřené v severovýchodní polovině původní parcely č. 447/1, kde byly na předběžně

zarovnaném prostoru vyhloubeny základové rýhy obvodových zdí jednotlivých, na sebe navazujících domů, volnou jihozápadní polovinou pozemku byly vedeny výkopy inženýrských sítí (elektřina, plyn, vodovod a kanalizace). Vlastní záchranný výzkum zde probíhal v závislosti na postupu stavebních prací ve dnech 22. září, 11. a 13. října 1997 a 6. března roku 1998, průběžně byl pak probírána na stavbě transportovaná zemina.

Jak se ukázalo, průměrně 70 – 80 cm široké a 100 – 110 cm hluboké rýhy základových zdí i trasy inženýrských sítí prořaly téměř na celé zkoumané ploše pouze sekundárně silně porušená a přemístěná souvrství, která většinou souvisela s hospodářskými provozy domu č. p. 81 v novověku, nebo eventuálně přímo z lomového kamene na nekvalitní hlinité pojivo zděné základy starších budov 18. – 19. století. Relativně intaktní nadložní vrstvy při bázi nad podloží byly odkryty pouze v jihovýchodním čele pozemku směrem do náměstí a také při jeho severovýchodním okraji, v místech nezasažených dosavadní stavební činností. Právě zde se také podařilo prozkoumat tři zahluobené objekty, z nichž dva překvapivě patřily germánskému osídlení doby římské, další pak středověké zástavbě parcely v 15. století.

Oba objekty germánského sídliště byly zachyceny v dlouhém základovém výkopu při severovýchodní hranici areálu, v distanci 9 a 19 m od jeho severozápadního zakončení, a na výšce uvedeném mapovém listu jsou přibližně určeny body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 326 : 98 mm (obj. č. 1/97) a 324,5 : 99,5 mm (obj. č. 2/97). V prvním případě (obj. č. 1/97) šlo o plytkou, jen 15 – 35 cm do podloží zahluobenou oválnou jámu o délce zhruba 165 cm a šířce přibližně 75 cm, z jejíž tmavě hnědé hlinité výplně byly získány vedle úlomků zuhelnatělých dřev a vypálené hlinité mazanice nepočetné fragmenty keramiky s charakteristickou výzdobou (nehtové vrypy, rytá mřížka - celkem 18 kusů). Druhý z objektů (č. 2/97) byl typickou kotlovitou zásobní jámou, zapuštěnou až 73 cm hluboko do podloží, přibližně čtvercovitého až lichoběžníkovitého půdorysu se zaoblenými rohy o délce stran 110 x 110 – 120 cm, se zásypem obsahujícím kromě větších kusů zuhelnatělých dřev a několika málo atypických keramických střepů téměř celou terinovitou nádobku. Zajímavým konstrukčním detailem byla dvojice oválných kulových jam o průměru až 30 cm a hloubce 5 – 10 cm, zapuštěných do plochého dna zásobní jámy, související snad stejně jako velký kus lomového kamene (55 x 25 x 25 cm) nade dnem s nadzemní částí objektu či jeho uzávěrou. Existenci germánského sídliště ze středního úseku doby římské (B₂/C₁, 2. století po Kr.) konečně potvrzují další nálezy keramiky z nadložních vrstev na lokalitě, mj. části nádoby s dekorem hřebenem rytých vícenásobných půloblouků či krokvic. Jde tedy o velmi překvapivý objev izolovaného germánského sídelního okrsku v nitru Dražanské vrchoviny, odděleného od nejbližších soudobých osad na Vyškovsku, Bměnsku i v Lysické sníženině zhruba 16 km širokým pásem zvýšeného hornatého reliéfu. Obyvatele jedovnického sídliště, proniklé sem nejspíše z Vyškova údolím potoka Rakovce, přitom nemusel lákat jen zdejší malý ostrov úrodnějších půd v chráněné poloze, ale i železnorudné bohatství oblasti, počínající již na katastru sousedních Rudic.

Až po více než jednom tisíciletí byla zkoumaná plocha osazena v souvislosti se vznikem středověkého městečka, v jehož rámci zaujala okraj severozápadní strany protáhlého vřetenovitého až trojúhelného ústředního tržiště. Z provizorní lokační fáze osídlení po polovině 13. století se sice nepodařilo identifikovat žádný zahluobený objekt či zbytky zástavby, z porušených nadložních vrstev však pochází poměrně početný soubor keramiky, mezi kterou lze vedle tradiční tuhové složky (hrnce, zásobnice) zaznamenat i první zboží bez příměsí grafitu (konvice s třmenovým uchem, ploché kotoučovitě poklice). Další keramické nálezy dokumentují pokračující život osady ve středověku i novověku (15. – 18. století), v čele pozemku směrem do náměstí byla základovou rýhou ve vzdálenosti cca 3,4 m od východního nároží nově budovaného domu (parcela č. 447/4) zachycena přibližně 1,6 m

dlouhá a 0,6 m do podloží zahloubená jáma se sráznými stěnami a plochým dnem, několika zlomky hrnčiny datovaná do 15. věku (obj. č. 3/98).

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno, Josef Plch, Jedovnice

Resumé:

Jedovnice (Bez. Blansko). Intravilan der Gemeinde – Havlíček – Platz, Parzellen Nr. 447/1 und 447/4-7 na místě domu č. p. 81. Römische Kaiserzeit, Mittelalter, Neuzeit. Siedlungsfläche. Rettungsgrabung des Archäologischen Instituts der Akad. der Wissenschaften der Tsch. Republik in Brno.

KOSTELEC NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kozí brada“. Doba římská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Počátkem měsíce června 1997 byl zahájen plošný archeologický výzkum v místech plánované výstavby rodinných domků firmy Česko-švýcarská InterInvest Prostějov, a.s. v poloze Kozí brada, východně Kostelce na Hané. Na ploše cca 2 000 m² zde bylo prozkoumáno celkem 57 objektů (obr.1) z různých období pravěku. Prozkoumáno bylo i 8 půdorysů obytných staveb, včetně objektů, které tvořily jejich hospodářské zázemí, z mladší až pozdní doby římské. Rozmístění staveb dovoluje studovat urbanistický záměr budovatelů osady.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov). „Kozí brada“. Römische Kaiserzeit Siedlung, Rettungsgrabung.

KOSTELEC NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Trněnka“, 1 km V obce. Kultura przeworská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Počátkem března 1997 byla zahájena výstavba vysokotlakého plynovodního přivaděče z regulační stanice u Kostelce na Hané do Čech pod Kosířem. V polní trati Trněnka, východně Kostelce na Hané, plynovodní rýha porušila 11 sídlištních objektů z různých období pravěku. Doloženo je osídlení z neolitu (MMK), střední doby bronzové (kultura mohylová), z období kultur lužických popelníkových polí a z doby římské. Nejvýznamnější nálezem je keramika kultury przeworské, nalezená v objektu z doby římské (3.-4. století n.l.).

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov). „Trněnka“, 1 km östlich der Gemeinde. Przeworsk Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

MUŠOV (okr. Břeclav)

Burgstall. Doba římská. Římský vojenský tábor. Systematický výzkum.

V rámci řešení grantu č. A9001701/1997 pokračoval v roce 1997 též terénní výzkum římského objektu na Hradisku u bývalé obce Mušova. Ten navázal na výsledky výkopů z let 1994 - 1996 a pokračoval ve zkoumání vnitřní zástavby areálu. Byly vyměřeny a položeny dvě nové sondy (jedna o rozměrech 5 x 23 m ve čtvercích II/94 čtv-5,-6, I/94 čtv-5,-6 a 0/94 čtv - 5; druhá rozšiřovala plochy předchozích sezón ve čtvercích II/94 čtv 2, 3, 4, a II/94 čtv-2), mající za cíl poskytnout nová pozorování o struktuře, rozsahu a funkci skupiny lehkých objektů kúlové konstrukce, zde zjištěných v předchozích letech.